

KRIZOVÝ MANUÁL OBCE OTVICE PRO PŘÍPAD OHROŽENÍ

- 1. Obecné zásady chování při mimořádných událostech**
- 2. Varování a vyrozumění obyvatel v ohrožené oblasti**
- 3. Evakuace obyvatelstva**
- 4. Improvizovaná ochrana občanů při vzniku mimořádné události
(úniku nebezpečných škodlivin apod.)**
- 5. První pomoc při otravě**

1. Obecné zásady chování při mimořádných událostech

Při ohrožení, o kterém můžete být vyrozuměni prostřednictvím sirén, televize, z tisku, pojízdného rozhlasového vozu, megafonu, nebo od spoluobčanů, se snažte dodržovat následující zásady:

- **RESPEKTUJTE** a snažte se získávat informace z oficiálních zdrojů (rozhlas, televize, vyhláška obecního úřadu, pokyny zaměstnavatele apod.).
- **NEROZŠÍŘUJTE** poplašné a neověřené zprávy.
- **VARUJTE** ostatní ohrožené osoby ve svém nejbližším okolí.
- **NETELEFONUJTE** zbytečně - telefonní síť je v situacích ohrožení přetížena.
- **NEPODCEŇUJTE** vzniklou situaci.
- **POMÁHEJTE** sousedům, zejména starým, nemocným a nemohoucím lidem.
- **UVĚDOMTE SI**, že největší hodnotu má lidský život a zdraví a až potom záchrana majetku.
- **UPOSLECHNĚTE** pokynů pracovníků záchranných složek a orgánů veřejné správy.

Jste-li svědkem vzniku mimořádné události, neprodleně informujte odpovědné orgány na tato telefonní čísla:

150 - hasiči

155 - zdravotnická záchranná služba

158 - policie ČR

112 - tísňové volání IZS

Na včasnosti informace je závislé řešení mimořádné události a zmírnění jejich důsledků.

V informaci uveďte:

- kdo volá (jméno volajícího) a číslo telefonu
- co, kde a kdy se stalo
- v případě potřeby orientační body v místě události
- podle situace doplňující údaje (počet postižených, druh zranění apod.)
- po skončení hovoru zavěste a čekejte na zpětný dotaz k ověření pravdivosti zprávy

2. Varování a vyrozumění občanů v ohrožené oblasti

Pokud vzniklá havárie svými účinky ohrožuje obyvatelstvo, je nezbytné provést jeho vyrozumění a varování. Použitý způsob vyrozumění a varování bude závislý na velikosti ohroženého prostoru, času a prostředcích, které budou k dispozici. Může být realizováno i cestou zasahujících základních složek integrovaného záchranného systému (IZS), obce s rozšířenou působností - Chomutov nebo obce s využitím:

- mobilních prostředků HZS, policie ČR
- regionálního rozhlasového a televizního vysílání
- elektrické sirény (na dvoře u čp. 72)
- nařízením starosty, letáky, vyhláškou
- využitím výlepové plochy
- shromáždění občanů

Siréna:

Siréna je spolehlivým prostředkem varování obyvatel před nebezpečím a mohou být použity podle potřeby lokálně, na ohroženém území.

V České republice je pro varování obyvatelstva zaveden pouze jeden varovný signál „**Všeobecná výstraha**“ - kolísavý tón sirény po dobu 140 vteřin. Signál může být vyslán třikrát po sobě v cca třiminutových intervalech. Vyhláší se při bezprostředním ohrožení mimořádnou událostí nebo při jejím nenadálém vzniku.

Varovný signál	Tón sirény	Čas	Průběh signálu (časové úseky)
VŠEOBECNÁ VÝSTRAHA	kolísavý	140 s	7 s náběh – 3 s vypnuto – 4 s zapnuto – 3 s vypnuto – 4 s zapnuto...

Po akustickém tónu sirény, při vyhlášení varovného signálu „Všeobecná výstraha“ bude vždy následovat tísňová informace využitím všech sdělovacích prostředků a forem varování.

- **při tísňové situaci**
- **při ozbrojeném konfliktu**

Kromě varovného signálu „Všeobecná výstraha“ existuje v České republice ještě signál „**Požární poplach**“. Tento signál je vyhlášen přerušovaným tónem sirény po dobu 1 minuty (25 vteřin trvaný tón, 10 vteřin přestávka, 25 vteřin trvalý tón). Vyhláší se za účelem svolání jednotek požární ochrany.

Signál	Tón sirény	Čas	Průběh signálu (časové úseky)
POŽÁRNÍ POPLACH	přerušovaný	60 s	25“ trvalý tón-10“ vypnuto- 25“ trvalý tón

Zvuk sirény, vyjadřující varovný signál „Všeobecná výstraha“, znamená vždycky nějaké nebezpečí. Její zvuk upozorňuje, že může dojít nebo již došlo k mimořádné události, která ohrožuje životy a zdraví občanů, majetek a životní prostředí. Bude nutné se ukrýt nebo opustit ohrožený prostor a dodržovat opatření stanovená obcí a zaměstnavateli.

Akustické zkoušky sirény (nekolísavý tón sirény po dobu 140 vteřin) jsou pravidelně každou první středu v měsíci a jsou oznamovány předem v hromadných informačních prostředcích.

Činnost občanů na varovný signál – VŠEOBECNÁ VÝSTRAHA

OKAMŽITĚ SE UKRYJTE - vyhledejte úkryt v nejbližší budově. Tou může být soukromý dům, úřad, veřejná budova, obchod, restaurace apod.

Cestujete-li automobilem a uslyšíte varovný signál, zaparkujte automobil a vyhledejte úkryt v nejbližší budově. (Při zjištění situace můžete v uzavřeném automobilu opustit prostor mimořádné události.)

ZAVŘETE DVEŘE A OKNA - v budově, zavřete dveře a okna. Siréna může s velkou pravděpodobností signalizovat únik toxických látek, plynů a jedů. Uzavřením prostoru snížíte pravděpodobnost vlastního zamoření.

ZAPNĚTE RÁDIO NEBO TELEVIZI – informace o tom, co se stalo, proč byla spuštěna siréna a varováno obyvatelstvo a co dělat dále, uslyšíte v mimořádných zpravodajstvích hromadných informačních prostředků. V případě výpadku elektrického proudu využijte přenosný radiopřijímač na baterie.

SLEDUJTE PŘÍJEM ZPRÁV V MOBILNÍM TELEFONU – starosta předá informaci o vzniklé mimořádné situaci a upřesní činnost k improvizované ochraně obyvatel v obci.

3. Evakuace obyvatelstva

Evakuace je organizované přemístění osob, zvířat nebo materiálu z ohrožených prostor s cílem předejít ztrátám na životech a hmotných prostředcích. Součástí evakuace je zabezpečení přechodného pobytu osob a nouzové zásobování.

Při evakuaci:

- Dodržujte pokyny obecního úřadu (starosty obce), popř. zaměstnavatele, kteří organizují nebo zajišťují evakuaci.
- Dbejte pokynů k evakuaci osob nařízených velitelem zásahu.

- Dodržujte stanovené zásady pro opuštění bytu, vezměte si evakuační zavazadlo a dostavte se na určené místo.
- Při použití vlastních vozidel, dodržujte pokyny orgánů zabezpečujících evakuaci.

Činnost před opuštěním bytu:

- Uhasťte otevřený oheň v topidlech.
- Vypněte elektrické spotřebiče (mimo ledniček a mrazniček).
- Uzavřete přívod vody a plynu.
- Ověřte, zda i sousedé vědí, že mají opustit byt.
- Dětem vložte do kapsy oděvu cedulku se jménem a adresou.
- Kočky a psy si vezměte s sebou.
- Ostatní domácí zvířata, včetně exotických zvířat, ponechte doma a dobře je předzásobte vodou a potravou.
- Vezměte evakuační zavazadlo, uzamkněte byt a dostavte se na určené evakuační středisko.

Evakuační zavazadlo:

Evakuační zavazadlo se připravuje pro případ opuštění bytu v důsledku vzniku mimořádné situace nebo nařízené evakuace. Jako evakuační zavazadlo poslouží např. batoh, cestovní taška nebo kufr. Zavazadlo označte svým jménem a adresou.

Obsahuje:

- základní trvanlivé potraviny na 3 dny, nejlépe v konzervách, dobře zabalený chléb a hlavně pitnou vodu
- předměty denní potřeby, jídelní misku a příbor
- osobní doklady, peníze, pojistné smlouvy a cennosti
- přenosné rádio s rezervními bateriemi
- toaletní a hygienické potřeby
- léky
- náhradní oděv, obuv, pláštěnku, spací pytel nebo přikrývku
- svítilnu, kapesní nůž, zápalky, šití a další drobnosti
- předměty a věci pro vyplnění dlouhé chvíle (knihu, pro děti hračku apod.)

4. Improvizovaná ochrana občanů při vzniku mimořádné události (úniku nebezpečných škodlivin)

Ochrana občanů improvizovaným způsobem (ukrytím) v tomto rozsahu by se řešilo při mimořádné události v míru i při krizových situacích za stavu ohrožení státu a válečného stavu.

K ochraně bude využito rodinných domů a dalších vhodných budov, které nejlépe splňují podmínky k izolaci od vnějšího prostředí v maximální míře upravených proti průniku nebezpečných škodlivin.

Tyto prostory v kombinaci s individuální ochranou mohou chránit i proti účinkům nebezpečných škodlivin po dobu několika hodin a to při pouhém utěsnění prostoru a jeho izolaci od venkovního prostředí.

Ve většině případů s ohledem na nestálost většiny ohrožujících škodlivin je tato doba postačující. Důraz však musí být kladen na včasné varování a okamžitou přípravu improvizovaného úkrytu.

Hlavní činnosti občanů při dopravní havárii s únikem nebezpečné látky

- co nejdříve se ukrýt v uzavřené (předurčené) místnosti
- uzavřít a utěsnit okna a dveře včetně dalších otvorů
- sledovat zprávy z hromadných informačních prostředků
- připravit si prostředky improvizované ochrany

Improvizovaná ochrana dýchacích cest a povrchu těla

K bezprostřední ochraně před toxickými účinky nebezpečných látek se lze chránit improvizovanými prostředky pro ochranu dýchacích cest a povrchu těla.

Improvizovaný prostředek ochrany dýchacích cest chrání před radioaktivním prachem a bakteriologickými (biologickými) prostředky je možné si připravit svépomocí. Obdobně lze připravit i prostředek ochrany povrchu těla, u kterého lze dosáhnout i určitých ochranných vlastností nejen před výše jmenovanými skupinami látek, ale i před soudobými otravnými látkami.

Základním principem improvizované ochrany je využití vhodných oděvních součástí, které jsou k dispozici v každé domácnosti a pomocí kterých je možné chránit jak dýchací cesty, tak celý povrch těla.

Při použití této ochrany je třeba dbát následujících zásad:

- celý povrch musí být zakryt, žádné místo nesmí zůstat nepokryté
- všechny ochranné prostředky je nutno co nejlépe utěsnit
- k dosažení vyšších ochranných účinků kombinovat více ochranných prostředků nebo použití oděvu v několika vrstvách

Použité ochranné oděvy je nutné dostatečně utěsnit u krku, rukávů a nohavic. U krku lze k utěsnění použít šálu nebo šátek, který omotáme přes zvednutý límec. Bunda je nutné utěsnit v pase, nejlépe pomocí opasku či řemene. Netěsné zapínání a různé nežádoucí trhliny v oděvu je nutné přelepit lepicí páskou. Ke všem ochranným oděvům je vhodné použít pláštěnku nebo plášť do deště.

Tyto se utěsňují pouze u krku, pokud jsou z pogumované nebo vrstvené tkaniny, musí být pogumovaná strana zvenčí. V případě, že nemáme pláštěnku k dispozici, můžeme ji nahradit příkrývkou, dekou či plachtou, kterou přehodíme přes hlavu a zabalíme se do ní.

Ochrana hlavy

K ochraně hlavy se doporučují použít čepice, šátky a šály, přes které je vhodné převléci kapuci případně nasadit ochranné přilby (motocyklové, pracovní ochranné přilby, cyklistické, lyžařské atd.), které takto chrání i před padajícími předměty.

Ochrana obličeje a očí

Ochrana obličeje a očí je nutno věnovat největší pozornost. Jedná se o kombinaci ochrany povrchu těla a ochranou dýchacích cest. Zvláštní pozornost je proto nutné věnovat ochraně úst a nosu, které jsou vstupní branou dýchacích cest. Nejvhodnějším způsobem je překrytí úst a nosu složeným kusem flanelové látky či froté ručníkem, mírně navlhčeným ve vodě či ve vodném roztoku sody nebo kyseliny citrónové, a upevněným v zátylku převázáním šátkem či šálou.

K improvizované ochraně očí jsou nejvhodnějším prostředkem brýle uzavřeného typu (potápěčské, plavecké a lyžařské, u kterých je nutné přelepit větrací průduchy lepicí páskou). V případě, že takové brýle nejsou k dispozici, lze oči jednoduchým způsobem chránit přetažením průhledného igelitového sáčku přes hlavu a jeho stažením tkanicí či gumou v úrovni v úrovni lícních kostí.

Ochrana rukou a nohou.

Velmi dobrým ochranným prostředkem rukou jsou pryžové rukavice. Ochranný účinek je tím větší, čím je materiál silnější. Vhodnější jsou rukavice delší, neboť chrání zápěstí a částečně i předloktí.

Rukávy přesahující přes okraj rukavic, pokud nejsou ukončeny nápletem nebo pryží, převážeme u okrajů řemínkem nebo provázkem. Jestliže by mezi rukavicí a rukávem vzniklo nechráněné místo, musíme zápěstí ovinout šálou, šátkem, igelitem apod.

Nemáme-li k dispozici žádné rukavice, ovineme si ruce látkou, šátkem apod., aby byly alespoň krátkodobě chráněny a nepřišly do přímého styku se škodlivými látkami.

Pro ochranu nohou jsou nejvhodnější pryžové a kožené holínky, kozačky, kožené vysoké boty. K ochraně nohou je třeba zabezpečit, aby mezi nohavicemi a botami nezůstalo nechráněné místo. Nohavice přesahující přes botu u dolního okraje převážeme provázkem nebo řemínkem. Nepřesahuje-li nohavice přes boty, ovineme nechráněné místo kusem látky, šátkem apod. Při použití nízkých bot je vhodné zhotovit návleky z igelitových sáčků či tašek.

Ochrana trupu

Obecně platí zásada, že každý druh oděvu poskytuje určitou míru ochrany, přičemž větší počet vrstev zvyšuje koeficient ochrany.

K ochraně trupu jsou nejvhodnější:

- dlouhé zimní kabáty
- bundy, kalhoty
- kombinézy
- šustřákové sportovní soupravy

Vymezení použití improvizované ochrany

Improvizovaná ochrana dýchacích cest a povrchu těla je určena:

- k úniku ze zamořeného území
- k překonání zamořeného prostoru
- k ochraně v ochranném prostoru (improvizovaném úkrytu)
- k evakuaci

Je třeba mít na vědomí, že nemůže zcela nahradit individuální ochranu pomocí speciálních prostředků individuální ochrany. Její použití je časově omezeno. V daném okamžiku, je-li správně použita, může ale ochránit zdraví a zachránit životy velkému počtu obyvatelstva.

5. První pomoc při otravě - zasažení nebezpečnou škodlivinou

Otravy mohou být způsobeny požitím nebo vdechováním jedovaté látky, někdy též vstřebáním kůží. K příznakům otravy patří nevolnost, zvracení, bolesti v oblasti žaludku, poruchy dýchání, křeče. Je nutno počítat s bezvědomím.

Postup při otravě zažívacího traktu:

- postižené uložit do klidné polohy na čerstvém vzduchu, uklidnit postiženého i okolí, zjistit druh a množství požití látky a subjektivní potíže (dýchání, bolesti) i objektivní známky postižení (dýchání, tep, zbarvení kůže a sliznice),
- pokud je postižený při vědomí, podat větší množství vody a vyvolat zvracení, **POZOR!** Zvracení nesmíme vyvolávat při požití silných kyselin a zásad! V tom případě zředit obsah žaludku až 1/2 litrem vody.
Zvracení nevyvolávat rovněž při bezvědomí nebo při křečích!
- podat 3-4 tablety živočišného uhlí rozpuštěné ve vodě, pokud je postižený při plném vědomí, zjistit druh a množství požití látky a subjektivní potíže (dýchání, bolesti) i objektivní známky postižení (dýchání, tep, zbarvení kůže a sliznice),
- zajistit rychlé lékařské ošetření, zaznamenat všechny získané informace,

Postup při ztrátě vědomí:

- postižené uložit do polohy na zádech a zaklonit mu hlavu (jednou rukou podložíme postiženému šíji, druhou rukou mu položíme na čelo a hlavu stlačíme mírně dozadu),
- vyčistit postiženému ústní dutinu (pomocí kolena otočíme ramena, krk a hlavu postiženého na stranu, tlakem palce a ukazováku na horní a dolní zuby mu otevřeme ústa a ústní dutinu kapesníkem vyčistíme),
- zahájíme umělé dýchání z plic do plic ústy resp. nosem